

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1609. Soc. 70.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

transtulit Dominus Hieronymus Teixeira Cabralius Episcopus ad sacram ædem novi Collegii, quod regebat P. Mathias Sâ.

23. Ad Indiam mense Octobri iter adornavit Ruyfius Laurentius Tavora in classe sex navium, Indiæ futurus Pro-Rex. Navigantium spirituali com- modo petiit in prætoriana nave missam fieri. Ad id temporis nemo tale quid ausus est ob periculum navi jactatâ sacri sanguinis effundendi. Consuluit Tavora Gasparem Ferreiram nauclerum insignem, qui tricies superaverat caput bonæ spei. Periculum abesse sereno tempore respondit. Igitur Pro-Rex jubet celebrari missæ sacrificium die octavâ Decembris Conceptioni Virginis dicatâ. Viso successu omnium solatio per totum iter sacris operabantur sacerdo- tes. Navigatio contigit faustissima.

Primum mis-
sæ sacrificium
in itinere In-
dico.

24. Exemptus est caducis rebus Ulyssipone 24. Septembris admirandus heros Franciscus Trigiamus, domo Anglicanus ex illustrissima Britannia familia. Quod esset in domo ejus comprehensus sacerdos Catholicus, spoliatur pinguis- simo redditu, & bonis omnibus domesticis, conjicitur in horridum carcerem, ubi pressus ærumnis infinitis latuit annos octo supra viginti, donec Regina Elisabeth de vivis excessit. Tum Franciscus solutus carcere, in exilium compulsus, venit Ulyssiponem. Annuum redditum, ut honestè viveret, præbuit Rex Philippus. Erat Trigiami exemplum omnibus spectabile, atque ut vixit, ita obiit sanctissimè. Vicinus morti rogavit infimis precibus Patres Domus Professæ, quibus ad ani- mam gubernandam usus fuerat, in eorum templo sepeliri. Post annos pluri- mos aperto tumulto reperiebatur corpus integrum, recens & incorruptum. Man- data sunt omnia tabulis authenticis. Positum corpus venerabile intra templi parietem, incisis literis indicantibus, quantum virum hoc marmor tegat.

Mors viri san-
ctissimi Fran-
cisci Trigia-
mi.

Annus 1609. Soc. 70.

1. **P**reces 40. horarum toto orbe solemnnes cum indulgentia plenaria per mo- dum Jubilæi triduo antecinerali induxit hoc anno Societas in Lusitania : quæ devotio multis jam annis apud nostros in Italia vigeat. Ex fonte rem narrare aggredior, ut celeberrimi Instituti pateat origo & progressus. Ad- huc inter mortales degente S. P. N. Ignatio, anno salutis 1556. de Collegio Lauretano progressi sunt Maceratam ad missionem habendam PP. Joannes Mor- tagna, Oliverius Manareus, Belgæ, & Petrus Gomius Lusitanus.

Preces 40.
horarum cum
indulgentia
plenaria.

Orland, l. 16.
n. 10.

2. Comœdiam parùm honestam adolescentes nobiles paraverant thea- tro committendam postremis diebus genialibus, quibus licentia effusior laxat- franos. Noxiam lætitiâ frustra nostri impedire conantur suasionibus piis. Igitur novo consilio vulgant, illo triduo, spatio 40. horarum exposituros se sa- cro sanctam Eucharistiam, sessurosque pro tribunali poenitentia ad expiandas animas. Insolitum pietatis genus adeo commovit animos, ut ingens ad con- fessiones peragendas factus sit concursus. Optimo successu viso, idem per Ita- liam in aliis domiciliis inducitur.

3. Roma usque ad annum 1594. nondum celebravit publicè hujusmodi devotionem. Cæterum cum ibidem duobus abhinc annis instituta fuisset in Domo Professorum Sodalitas Nobilium sub invocatione Deiparæ in Cœlos as- sumptæ, inter alias pias consuetudines eam tenuit, quod triduo Saturnalium pri- vatim in suo sacello haberet expositam Eucharistiam; sodales, ad id impetratâ plenariâ indulgentiâ, expiarent animas, ac reficerent corpore Dominico, & spa- tio 40. horarum preces ante Deum funderent, ut his obsequiis ex parte com- pensarent injurias per id temporis illatas Numini.

4. Præfecto Sodalitatis Duci Aquaspartensi & Sodalibus visum est, com- municare cum populo hoc privatum institutum, exponendâque in templo Do- mûs Professæ Eucharistiam. Obtentum à summo Pontifice, ut indulgentiam Sodalitati concessam extendere ad omnes Christi fideles, qui deteris animæ la-

B b 3

bibus

Juven. Hist.
Soc. 1. 7. §. 6.
u. 43.

bibus divino epulo accubissent. Primo die ad aram operatus est P. N. Claudius, declaravitque ex ambone sanctissimæ institutionis scopum. Supra modum placuit, & deinceps apparatu magnifico, plausu & concursu maximo 40. horarum solemnitas Romæ concelebrata. Quatuordecim fluxerunt anni, priusquam hoc bono frueretur Lusitania.

5. Anno proximo P. N. Claudius impetravit à summo Pontifice Bullam, quæ talis solemnitas fiebat communis cæteris nostræ Societatis domiciliis. Cum in Lusitaniâ pervenisset diploma, visum est hujus Provinciæ Patribus, rogandum Pontificem, ut quædam modificaret. Adhibito modo, rediit Bulla, & hoc anno primum in templo Domus Professæ divinum ferculum expositum est.

6. Cum diebus aliquot præviis urbs edoceretur, quid illi triduo esset in templo nostro peragendum: nobiles & piæ personæ cenabant nullius id sanctum artificium utilitatis fore. Aiebant, nihil Reges, nihil valuisse Regios ministros, ad frænum tantæ libertati injiciendum. Illis non pauci de nostris suffragabantur, consideratâ immensi populi per eos dies vasaia. Irrisui, non venerationi, futurum Eucharistiam exponere videbatur. Quis enim ludicra, quibus est innutritus, poneret, ut templum frequentaret?

7. Terriculamenta omnia P. Hieronymus Diasius Provincialis superavit, Deo, cujus erat negotium, confusus. Res ipsa ostendit divinitus immisissum tale consilium. Induit novam faciem Ulyssipo. Ad confessiones & sacrum panem sumendum certatim confluxere cives, cunctis admirantibus animorum communem motum ad inquirendam æternam salutem. Opifices clausuræ tabernas, navicularii scaphas suas & lembos deseruere. Primores & illustres fæmina Ecclesiâ vix divelli poterant. Non defuerunt externi, qui vellent sustinere sumptum. Tertiâ die in supplicatione fieri solita umbellæ ferebant hastilia Magnates Regni. Postquam Lusitania Regem iterum habuit, Rex ipse unus fuit ex numero ferentium. Quod factum usque ad annum 1710. Tunc enim cepit illo triduo celebrari hæc solemnitas in Regio sacello, quod hodie est Patriarchale templum; nec amplius Rex potuit id obsequii præstare Deo, nisi in supplicatione sui Regii sacelli.

8. Die quolibet tridui pomeridianis horis specialis supplicatio per urbem discurrat. Die primo Magister sacræ catechesis innumero puerorum agmine stipatus prodibat litanias canendo ad locum, ubi erat explicanda catechesis. Secundo die Magistri Collegii cum suis discipulis ordine longo dispositis, cum multiplici choro musici concentus procedebant ad templum Domus Professæ. Die tertio Sodales Virginis à doctrina piæ ejusmodi excursionem ordinaverunt. His artificibus avocabatur populus à ludicris suis. Verum cum oratio horarum 40. diversis per urbem templis institueretur annis sequentibus, sublata sunt ducæ supplicationes.

Beatificatio
nostri P. Ignatii.

9. Protoparens noster Ignatius 27. Julii Beati titulo in terris decoratur. Quæ solemnitate plauserint domus nostræ & Collegia, explicatu facile non est. Ut nostræ felicitati gratularemur, nihil omisissum, quidquid in hæc solemnitas conferri poterat. Mirandâ solertiâ & alacritate juverunt, & auxerunt exteri celebritatem, non velut alienam, sed tamquam suam, quod omnium fuerit Ignatii.

Professæ ad
Indiam.

10. Viginti & quatuor divinæ legis præcones migrarunt in regiones Orientis, duodecim Lusitani, decem Itali, Belgæ duo. Inter eos Antonius Soufa Covillanensis martyrii laureâ donatus est in Japonia. Navigatio contigit plena laboribus. Desiderati sunt, Vincentius Paciecus, Joannes Vinea, Paulus Hieronymus, sacerdotes; Emmanuel Alvarus, Scipio Dilerus, Bartholomæus Alvarus, & Michaël Ribeirus nondum initiati.

Missiones.

11. Ex Eborensi Collegio octodecim missiones habitæ. Vix oppidum erat, quod vellet alios concionatores. Dignissimum laude est P. Emmanuel Rodericii exemplum; nam absoluto Philosophiæ magisterio noluit quietem aliam, quam obire missionem; hanc maximo fructu peregit Alcacere de Sale; ubi sodales Misericordiæ mutuis odiis inter se discordes composuit. E. Conimbricensi

centi Collegio, è Domo Professa Ulyssiponensi instituerunt multi similes excursion-
siones. Annuæ litteræ summam colligunt parta emolumenta hisce verbis:
Ex hæreticis & Mauris sex supra septuaginta Nostrorum industriâ ad ovile Chri-
sti reducti sunt. Confessionum vitæ universæ audita tria millia. Amicitia re-
dintegrata trecenta octoginta & septem. Personæ sexdecim liberatæ à propo-
sito consciscendæ sibi mortis. Septem supra quinquaginta abstracti vel à con-
cubinis, vel à publicis scortis. Restitutiones factæ nostrorum ope aquarunt
cruciatorum duo millia. Tria millia eorundem & sexcentos dividerunt nostri
pauperibus: ad opera pia hanc summam obtinere.

12. Conimbricæ 5. Aprilis Deo Creatori animam reddidit Franciscus Obeunt Fran-
ciscus Gou-
vea, & Hiero-
nymus
Continentia,
Gouvea scholasticus, ætatis unno vigesimo tertio phthisi consumptus. In eo pruden-
tia & modestia proluxerunt. Vel priusquam adungeretur Societati, habitus est
adolescens honestissimus. Cum musicam calleret optimè, postulantibus amicis,
ut cantaret non sine allusione parum pudica cantunculam, horruit morem
gerere. Nonâ Junii in Residentia Lapensi vitæ annos clausit Hieronymus Con-
tinentia Coadjutor Italus, laboris amantissimus. De ipso scribit Georgius
Cardozus in suo Lusitano Hagiologio.

13. Duo pariter erepti sunt Eboræ. Alter P. Antonius Vellefius Porta- Obeunt P. An-
tonius Velle-
fius, & Anto-
nius Mendius,
legrensis, tria vota solemniter professus. Annis septem docuit mansuetiores lit-
teras, morale scientiam triennio. Pax animi, & antiqua bonitas familiares
ipsi cum cæteris virtutibus fuerunt. De commentariis in Grammaticam supra
diximus. Alter Antonius Mendius Coadjutor. Vitam consumpsit procuran-
do rem familiarem. Sæpe in prædiis, cum diem transegisset pane & aquâ con-
tentus, dormiebat sub dio inter operas, ut muneri suo invigilaret. Bis singulis
hebdomadis jejunio se maceravit. Diebus festis totum se tradebat divinis re-
bus meditandis. Postremis annis ob visus defectum absolutus ab omni mu-
nere vix ab aris recedebat.

14. Bracharæ è viventium contubernio proturbatus est secundâ die Sep- Moritur Do-
minicus Oli-
veira.
tembris Dominicus Oliveira Coadjutor, ex eadem prognatus dioecesi. Cum
pestilentia Eboram infestasset, unus fuit, qui vitam dicavit auxiliis infectorum.
Ille suis humeris sæpe in ædem salutis portavit malo perculosos, sæpe morte sub-
latos eisdem humeris efferebat, ut sepelirentur.

15. Vigesima quintâ Julii vitam profudit in ora Africæ continentis ad Moritur P.
Joannes
Delgadus,
caput viride P. Joannes Delgadus Atouguia natus. Tradiderat Eboræ Philoso-
phiam, Theologiam Conimbricæ. Academicos splendores postposuit Nigro-
rum salutem. Illius sanctitatem omnes venerabantur. Sepultus est in æde sa-
cra oppidi Bicongorii distantis à Cacheo prope flumen leucis quinque. Ægroti
plurimi ad ejus tumulum sanitatem corporis recepere. Rami virides super il-
lius sepulturam inter calores maximos multis mensibus conservarunt recentem
virorem, tanquam ex arbore non forent avulsi, cæteris in templo sparsis brevif-
simè arefcentibus.

16. In album tironum relati sunt Antonius Amaralius natus Curvaceiræ Ingressi.
in dioecesi Visensi, floruit multis virtutibus. Hieronymus Lobus Ulyssiponen-
sis, peregrinationibus terrâ & mari pro DEI gloria percelebris. Joannes Nu-
nius ortus Meanii in agro Conimbricensi, Reginae Aloysiæ à confessionibus.
Hieronymus Mascarenus, nepos ex fratre Fernandi Martini Mascarenii Algar-
biensis Episcopi; nuncupavit Aprilis mense biennii vota; magnam inde patruus
concepit animi lætitiâ, cujus indices literæ in tabulario nostro conservantur.
Hieronymus annis volentibus ad salvandas animas Indiam petivit.

17. Eboræ non defuerunt turbæ in Collegio Purificationis, quod Fun- Turbæ Colles-
gii Purifica-
tionis.
dator Henricus subdidit nostro Rectori, deditque potestatem illi Collegio præ-
ficiendi Pro-Rectorem sive aliquem ex ipsismet Collegis, sive unum de nostris.
Contigerat, ut hætenus Collegam cæteris regendis præponerent Rectores, non
exiguo Collegii detrimento. Laxabatur domestica disciplina, negligenter in
studia incumbabant. In dies facti ferociiores, tanquam essent immunes ab im-
perio

perio nostri Rectoris. Cui tandem placuit Collegis præficere Moderatorem Societatis, ne ultra serperet incendium.

18. Tum patuit, quàm non vanus fuisset timor. Nam septendecim Collegæ sumptis armis Collegium munièrunt, tanquam Castellum, vigilas agebant, ne die, noctève ulli nostrorum illuc aditus esset. Societatem persecuti multis injuriis, adversus nos incitârunt cives; penè seditio mora est. Causa deferretur ad tribunalia, re citrò, ultròque agitatâ, Judices pro Societatis aequitate & jure pronuntiârunt sententiam. Id ægerrimè ferentes seditiosi recesserunt è Collegio; quod ex eo tempore nonnisi per Nostros regitur maximâ quietis, & boni communis utilitate.

Annus 1610. Soc. 71.

I.

Diffusur
calumnia
contra no-
stros Italos in
India.

TAmetsi nulli de nostris hoc anno solvissent in Indiam, non tamen sine procella res fuit cum nostris alienigenis illius vineæ cultoribus. Calumniabantur aliqui apud Regem Patres Italos de Societate, qui per Indiam Dei verbum maximâ cum laude prædicabant, tanquam non multum utiles, & infidos Regi. Quapropter Philippus Rex omnes in Europam regredi jussit. Consuluit tamen servis suis providens Deus. Occursum est calumniis, dissipata tempestas, ex qua passura fuisset non vulgarem jacturam animarum salus.

Ingressi.

2. Sub Christi vexillum Duce S. Ignatio conscripti sunt Balchazar Teli-
lius Ulysiponensis quartâ Martii; decimâ tertiâ Novembris Nonius à Cunha Ulysiponensis de prima Regni nobilitate; secundâ Januarii Sebastianus Abreus Cratenfis. Omnes strenui apud nos milites.

Preces 40.
horarum.
Missio Alph.
Mendii.

3. Solemnitas 40. horarum triduo antecinerali Eboræ & Conimbricæ introducta. Tribus mensibus egressus de Collegio Conimbricensi per Beirensem provinciam usque ad Almeidam excurrit P. Alphonsus Mendius, postea Æthiopie patriarcha, unâ cum P. Emmanuele Mouramo. Multus esset, si referrem, quos Alphonsus excitaverit animorum motus ad expiandas conscientias, condonandas injurias, & restituenda furto sublata.

Mors Gomii
Vasæi.

4. In Domo Professæ Ulysiponensi vitalem auram reliquit 3. Septembris P. Gomius Vasæus Serpensis; nuper adventârât ex India electus Procurator. Apud eas regiones strenuè defudavit obeundo præconis Evangelici ministeria. In Sanfinesi Residentia 10. Maji suavi morte quievit P. Vincentius Fernandius Coadjutor spiritualis, natus apud insulam Michaëlensem. Ex ipsius ore verbum non produit, quo quis offendi posset. Nemo ullus coram eo ejusmodi sermones miscere audebat.

Mors Franc.
Gallucii.

5. Conimbricæ decimam Januarii fatalem habuit Franciscus Gallucius Theologus Siculus. Egerat annis quatuor Magistrum in insula Chio Turcis sub-
jecta, sed plurimis Christianis habitata. Inde venit iturus ad Indiam. Ope-
ram Theologiæ navantem interceptit mors. Inter nostros erat de Francisci san-
ctimonia singularis opinio.

Mors Vinc.
Rochiæ.

6. Eboræ 4. Januarii theatrum humanum deseruit Vincentius Rochia scholasticus Portimansensis. Cum se Conimbricæ tradidit Societati, visa est in paterna domo lux insolita discurrere. Vix annis quinque inter nos vixit, sed tot exornatus virtutibus, ut meritò lux illa earum splendorem denunciârit haud diu duraturum. Cum coepisset phthisi laborare, jussu Superiorum migravit Eboram. Nihil profuit Coeli mutatio. Pungentibus auctis doloribus, usurpa-
bat verba Xaverii: *Amplius Domine, amplius!* Novit ex Deo mortis tempus. Medicus non alio eum vocabat nomine, quàm Angeli. Nec aliud merentur il-
lius heroicæ virtutes jam typo in lucem editæ.

Mors Gasp.
Mendii, &
Dominici
Faria.

7. Ibidem 27 Aprilis è consortio viventium abreptus est Gaspar Men-
dius, tiro, Castelvicensis, phthisi exustus. Cum intelligeret de se mittendo ad auram patriam, dixit, malle potius in Societate statim mori, quàm foris diu vivere. Subscripsit voto Deus. Dominicus Faria, scholasticus Leirienfis, at-
ten-